

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Transport av høg

Oppskr. av: Olav Sandhoi

(adresse): Bø Telemark

Fylke:

Herad:

Bygdelag:

Gard:

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Me kallar iinnå høyrvogna høystea. Og iin gang var det vare sea. For fjålag 50 år sea var det some some hadde stutte sea miar fram me og hjüt bok.

Jår brukka dei ofte å lura på te staura når dei plåtte og pratka høysåtur. Dei la ån fjålar hurt over. Kallas høyrde dei på busmannsplassar hadde dei riltan vest. Dei var inn høyr. Nå ligger dei heller vest.

På slåtteskular som der var teure, høyrde dei høyr i dei. Kallas stakka dei og høyrde him på fjåret (snø)

Dei kunne plåtte høyr ved å kaste det meg grip eller goppel og kaste ned rive. I stakken stod ei kåpe i midten dei kalla snis.

Dei hadde ån jårdarne på toppen.

Dei kjunde høyr så det låg jint. Når dei tok skruakst kunne dei ta inn høyratt mellom kvar ei rive. Det kalla de kjaring høyr

Når du har nået lade du kuppet
 dobbelt og julevej "for det (i:
 ut kupp dier kvar skjel)
 Du gamle bruke tustekupp som
 du summa. Du hadde au lunde-
 kupp. Du skrapa av borken utampi
 og rivan det iute, og så sprann
 du du lange lundekeadane.

Det var heller gjeldar du bruke
 skillebar.

Du råka någt i mager, kavar
 og saktur. Du sloke hujans
 var bestolpar med kal i som
 du sette pinsar i og la stau-
 nar og spugar på. Så hujia
 du på du. Sia koss hujabutte
 sang, og nå skå.

Y enden på haugt bruke
 du hegd: ~~sk~~

Du drag haugt gjennom hegda
 da gli og kann det godt
 når du drag til. Id gjorde
 du lykje runde udane som
 stakk ut og drag til.

Det du kunne lera og leger
 i byra i sin gang, kalla
 du si hjemne. Hi byr var
 nokre hjemmte.

På gardane hadde du inn.
 kuldugar til kunne tuste-
 kup.

7 Som brukta verdde reir til
høyseagrindane, helst leyrte
reir.

3

Di gamle brukka kubbekjøl (? ei
bestjinn)

Om minnen brukta di stundam
storing, sum an kvernisla.

Høyroga brukta di an til
karnkøping. Di gamle la
ei blage i botn når di høye
karn, iallfall når di høye
skulle.

Grinda på høyseam heter
høyseagrinda. Nå brukar di
stavar, for an reir

Et høyseam kan legges på
1/2 til 2 skipund.

Tverndane på høyseam
kallar me kára. Di so
lange stavar i kvar grind
som gitt gjinn ^{hø} botten, kalla
di gamle skallekvar.

Når di gjorde spennet i
enden av ei reidd reit
kalla di det tråke. For di
var det: Stefnuspennet (som
nå er det same som H. Olaus
spennet og gråtaerleot, efter
som enden (snisa, nåle) lag over
eller oppå.

Det høyt som lag over jam-
bridda (? om grindane) kallar
me nåkåm på lase.

Når det var hög vaka, laut
du ha "Tjule" (s. Sang over).
Keg har aller høyest eller rest at
du har bruka stang. Men
til malass bruka du lunde-
rå (s. rå som gjest, lundst eller lasset)

Folk brukar iin mest for høi-
slam. Her det rekkig bratt og
tungt og du vil høyre palle
lass lyt du ha på hest og
dåkkeldrag.

Det er veldig opper i hiane
du høyre him høi på
slåttstaular og utslåttur
og stakkar. Ganslatt kjinn
og ikkje vaka til. Heller
ikkje brøykinga

Du som ikkje hadde
hest og drag høi på iin
dragarska eller dragor-
kjaltki. Du hadde da kunde
ii vidd iin hest over
framme i underan skje-
kane.

Keg har sjøl vore med og
høyest him høi på miter-
pår på ii utslåtte som
hutte Høyllass (medlagt plass
opper i Skagen) Det var
pålag på 1900 - 1905.
Me laut halda opper uger
sjølve.

7
5
Du portel på³ iin husmanns-
platt, at på pynt an var
det så lite høy at kona
var høyt iin i eit bløyle.

Mannen var borte på
arklid og "lystra" (i: oppitt
borte på husbandsgården i
pliktarklid) Talis lutala
han "restingheta".

Du hadde aftast organe
til å tra (eller trakte)
lasset.

Truumpalka tok aftast "etter-
kastet" (i: pinskatinga)

Oppi i hua var dei au høy
i Kjesse, nota dei var på
nyggene som i Star Korg, som
var binden i kop an vinn)

Du var au lause i Kjesse.

Var det bratt, kunne dei falle
og sette høy nedover med
trinnar og greipar. Det fellt da
nedover som iin snøball
og la på seg.

Truumpalka var au ofte høy
i parklode og med riva av
bløyleholane og myrane og
lae det på tårhusar så
dei kunne på tørke høyt-
pør dei fikk det heim.

Når du drag høy med
dragarsla, hadde dei au
i vidd. mi som var josta

6
hakk i ståkslera og som du
som drag hadde over sine
støla og drag i, akkurat vida som
gjitt. Løvs over skjokane framme.

Når du vrei rind og gjorde
blauspennil skulle du vrei
via ~~for~~ til seg, ellers vrei du
i prø seg til annen spennil.
Hjå blauspennilen låg snøf.
snøisa oppå, ellers under.

Når du drag him høg på
stakkar og stular og utstakur,
og det hadde komne duojale
snø, gjitt du jamelig fagre
på prø og tråkka meg så
du kunne dra fram høyt.
Det vega svært etter spege og
stålpa.

Det skulle stajls høyt var stult,
men tungt. På sin dragar-
sla kunne du dra mest
ut skipend høyt. I kjissa
å var du mykje ror det var godt
stappa og tråkka.

Når du lyfte opp skjokane
på dragarsleane kunne du
veste med skatundane i hin
under som då rissa ned i snøen
og regen. Undane var defar ofte
jærnskadde.

7
Du vesta ^{ut} (vrossa) med viddie
visspennilar som som du slengde
kring sla viden, som ofte
ikkje hadde skanning.

2
Tel.

7

Dei køyrer høy på Krossvegen i Bø.

Fot. Halvor H. Skogen.

7